

TÁRSULATI ÜGYEK.

Fegyzőkönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

XXVII. SZAKGYÜLÉS.

a m. k. Tudomány-Egyetem vegytani intézetében. 1872. április 3-án.

Elnök: Balogh Kálmán.

Heller Ágost „a Venus 1874-ik évi átvonulásáról” tartott előadást. Általában megismertetvén a Venus átvonulások lényegét, és fontosságát, kiemeli, hogy ezek az észleletek legbiztosabb módot nyújtanak azon távolság meghatározására, mely a naprendszer fölmérésében a csillagászok alapvonalát képezi; ez alapvonal: a Nap távolsága a földtől. Megismerteti a Halle y módszerét, ki legelőször ajánlotta, hogy a Venus átvonulása használtassék fel a Nap parallaxisának meghatározására; ezután az 1761 és 1769-ik évi átvonulásokról megemlékezvén, s elmondván azon főeredményeket, melyek ezen átvonulások alkalmával nyertek, előadja az észlelés alkalmával követendő eljárást s előadását azzal az óhajttal fejezi be: vajha a Hell

Miksa hazája a küszöbön álló átvonulás észlelői közt is képviselve lehetne. (L. a 33-ik füzetben 169. l.)

Lengyel Béla: „az égés tüne-
ményeiről” tartott számos mutavánnyal egybekötött előadást. Az égés feltételeit s különböző közegeknek az égésre való hatását előadva, megismertette a különféle lángok tulajdonságait, szólott a forraszcső előtt képződő lángról, a Drumond-féle fényről s három Geissler-féle csőben az izzó hidrogén-, nitrogén- és szénsav színét is bemutatta. Ezek után röviden előadta a tűzoltás elméletét, megismertette a gyors-égés alkalmával végbemenő folyamatot s végül a lassú égésről azon ígérettel emlékezett meg, hogy e tárgyról adandó alkalommal külön előadást fog tartani.

XXVIII. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1872. április 10-én.

Elnök: Balogh Kálmán.

Elnök jelenti, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz menesztett deputatio márczius 24-én eljárt küldetésében s a miniszter úr által igen kegyesen fogadtatott. A társulat feliratára nézve kijelentette a miniszter úr, hogy leiratában csupán azon határokra óhajtotta figyelmeztetni a társulatot, melyek közt az országos segély felhasználása tartandó. Örvedetes tudomásul van.

A könyvkiadó bizottság részéről jelenti az első titkár, hogy ezideig már 650 aláírás érkezett be s így a vállalat megindítását már foganatba lehetne venni. — Ezzel kapcsolatban előterjesztetik a könyvkiadó bizottság 1872. április 7-én tartott ülésének jegyzőkönyve, melyben a fordítások és megbízások körül követendő eljárás röviden körvonaloztatik s legelőször kiadandó munkákul: Cotta: „*Geologie der Gegenwart*” és Darwin: „*Origin of Species*” műve jelöltenek ki. Cotta munkájára fordítót Petrovits Gyulát, revisorul Hofmann Károlyt; Darwin munkájára fordítót Dapsy Lászlót, revisorul Margó Tivadart ajánlja a bizottság — mint a kik már nyilatkoztak is, hogy eme megbízást hajlandók elfogadni. — A választmány a

könyvk. bizottság ajánlatait helyben hagyja, a vállalat megindítását elhatározza s az ezen ügyben teendő további intézkedésekre a bizottságot felhatalmazza.

Felmerülvén az a kérdés: ha vajjon a könyvkiadó vállalat intencióinak melyik mű felelne meg legjobban: Cotta-nak már régebben kijelölt „*Geologische Bilder*” vagy ugyanazon szerző „*Geologie der Gegenwart*” című munkája-e? — a választmány megbizsa a titkárt, kéré ki a már meghallgatott szakvéleményeken felül még Szabó József és Hantken Miksa urak szakértő véleményét is az iránt, hogy az említett két munka közül melyiket ajánlanák inkább a lefordításra?

Az első titkár jelenti, hogy a mezőgazdasági vegytani díjért pályázó két legjobbnak ítélt mű közül a kitűzött határidőig (1872 márc. 31-ig) csupán a III-ik számú „*Mit eddig a munka szült*” jeligét viselő dolgozat szerzője küldte be program-dolgozatának kiegészítését. — Tudomásul vétetett, s a dolgozat jeligés levelkéje elnökileg lepecsételtetvén — a munka az ezen ügyben már működött 3 tagú bizottságnak: Dapsy László, Lengyel Béla és Wirtha Vincze uraknak fog megbírálás végett kiadatni.

Felolvastatik a „Reform“ című napilap 1872. ápril 2. számában megjelent: *Nyílt levél*, Than Károly úrhoz mint a Term. tud. Társ. elnökéhez. A levelet Jánosi Ferencz, mint a mezőgazd. vegytani díjért pályázó 4-ik számú dolgozat szerzője írta. — A választmány nem érzi magát hivatva az elnökhöz intézett eme maginjellegű levél tárgyalására. Két pontjára nézve azonban, melyek a választmány hatáskörét érintik, kimondja, hogy

1-ör a pályakérdés ügyét nyílt pályázat útján nem lehet és nem is szabad eldöntenie; mert ez a közgyűlés határozatával homlokegyenest ellenkeznek;

2-or hogy a 4-ik számú dolgozat, illetőleg a pályázatra küldött mutatóvány-fejezet a „Természettudományi Közlöny“-ben — a pályázati felhívásban tett ígéret értelmében — közölni fog.

A titkár felolvassa a pesti hazai első takarékpénztár igazgató választmányától társulatunk elnökségéhez érkezett átiratot, melynek értelmében a nevezett intézet 1872. márczius 23-án tartott *közgyűlésén* társulatunk számára ismét *száz forintot* utalványozott. — Örvendetes tudomásul vétetett s a pesti hazai első takarékpénztár igazgató választmányának ezen hazafias adományáért a választmány *jegyzőkönyvéleg köszönetet* szavaz.

Felolvastatik Dr. Batizi Endre levele (Técsőről), melyben azt indítványozza, hogy a Term. tud. Társulatba nők is beléphessenek tagokul.

Az alapszabályok módosítása a közgyűlés hatáskörébe tartozván, Batizi úr ezen

indítványa, mely az alapszabályok módosítását czélozza, a legközelebbi közgyűlés elé lesz terjesztendő.

Titkár jelenti, hogy a tagok száma újabb időben ismét annyira szaporodott, hogy a Természettudományi Közlöny 3000 példánya kevés híján elfogyott, pedig a könyvkiadó vállalat aláírói közt is már eddig nem kevesebb mint 119 nem tag aláíró jelentkezett, a kiknek a Közlönyt annak idején szintén el kell majd küldeni. Tekintve, hogy a tagok száma remélhetőleg még ezután is gyarapodni fog, tekintve továbbá a már jelenleg mutakozó hiányt, elhatározott, hogy a Közlöny májustól kezdve 3600 példányban állíttassék ki, az első 4 füzetből pedig, e példányszámnak megfelelőleg, 2-ik kiadás rendeztessék.

Ezzel kapcsolatban jelentést tesz a titkár a tagok jelenlegi létszámáról. E szerint:

1871-ben volt a Társulatnak	2736 tagja
Ezek közül 1871 folytán és a jelen évben máig elhalt	32 „
Kilépett	48 „
1871. végén a létszám	2656 „
1872-ben megválasztottak	247-en
s így a jelenlegi létszám	2903.

Felolvastatik végül az újabban tagokul ajánlottak névsora, kik (számra 141-en) mindannyian egyhangúlag megválasztottak.

Az eddigi létszámhoz	2903
hozzáadva a most választott	141 tagot
társulatunk tagjainak összes létszáma	3044.

XXIX. SZAKGYŰLÉS.

a m. kir. Tudomány-Egyetem vegytani intézetében. 1872. április 17-én.

Elnök: Than Károly.

Balogh Kálmán, mára kitézött előadását, gyöngékedése miatt, meg nem tarthatván, előadása a jövő szakgyűlésre halasztatott.

Wartha Vincze ezután előadást tartott: *a vízről, közegészségügyi szempontból*. Röviden megismertetvén a víznek szerepét az ember életrendében, szólt a víznek befolyásairól a közegész-

ségügyre, megismertette a kútvezekben előforduló káros hatású alkatrészeket s azon eljárásokat, melyek segítségével ezeket a vízből ki lehet választani. Közbevetőleg szólt a glecserekről s egyszersmind Drumond-féle fénynyel fehér falra vetítve több glecser fényképet mutatott be. Végül a vizek tisztításáról megemlékezvén, egy könnyen kezelhető kis vízszűrő készüléket mutatott be.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.